

*ПРЕЗЕНТАЦІЯ НА ТЕМУ:
«ОСВІТА, НАУКА, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ
ЯК СКЛАДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
КУЛЬТУРИ».*

Презентацію підготували:

Катерина Бовтиш

Надія Головашкіна

Катерина Нитяжук

Люда Гордон

Анастасія Краснощока

ЗАРОДЖЕННЯ ОСВІТИ, НАУКОВИХ ЗНАНЬ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ЗА ЧАСІВ КНЯЖОЇ ДОБИ

Після хрещення Русі-України почала активно розвиватися освіта. Першу школу в Києві заснував князь Володимир, в якій вчилися або, як пише літопис, «постигали учение книжное» діти «нарочитой чади» – найближчого оточення князя. Крім державних і церковних шкіл існувало і приватне навчання. Так, Феодосій Печерський одержав освіту в невеличкому місті Курську, де він учився в «єдиного учителя» і, за словами літописця Нестора, досить швидко осягнув усі «граматикия». Про існування школи грамоти в Софійському соборі Києва свідчать численні графіті, нанесені в різних частинах будівлі її учнями. Для продовження і поглиблення освіти служили бібліотеки, що створювалися при монастирях і церквах. Великими любителями книг виступали також давньоруські князі. Але поряд з церковними перекладались, безперечно, й інші книги, які містили відомості з світової історії, географії, астрономії, філософські і юридичні трактати, публіцистичні і розважальні твори. Особливого піднесення освіта набула за Ярослава Мудрого. Він зібрав величезну на той час бібліотеку, залучав до шкіл здібних дітей не лише князів та духовенства, а й простих міщан. Розвиток науки відбувався передусім під впливом Візантії, що, з одного боку, відкривало доступ до наукових творів грецьких та римських учених, а з іншого – пригнічувало розвиток власної наукової думки. З перекладених книг черпали наукові знання про природу, географію, філософію. Таким чином, часи Київської Русі слугували «великою сходинкою» у розвитку сучасної освіти та наукових знань.

Острозька академія

Львівська братська школа

Київська братська школа

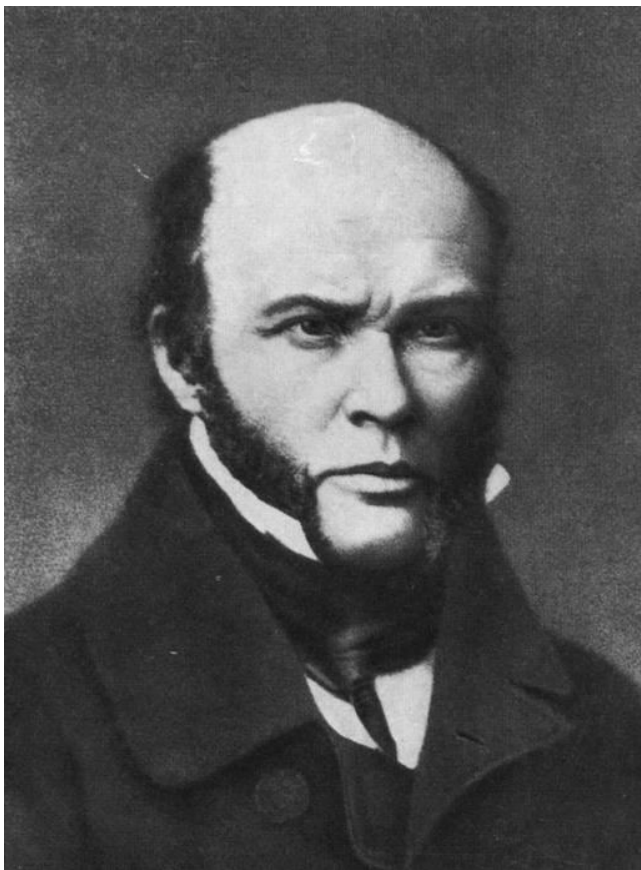
Києво-Могилянська академія

НАУКА І ОСВІТА В ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ХІХ СТ.

Політика асиміляції, яку провадив російський уряд, базувалася на централізації науки, освіти й культури. У 1812р. було створено Міністерство народної освіти, запроваджено державне керівництво школою, внесені певні зміни до системи діючих шкіл. У кожному губернському місті створювалися гімназії, в повітовому – повітове училище. Характерно, що нові університети засновувалися в колонізованих землях: у 1802 р. було відкрито Дерптський університет, у 1804 – Казанський, у 1805 – Харківський, у 1834 – Київський; реорганізовано в університет Головну Віденську школу. У Східній Україні вся система освіти була російськомовною. Це стосується університетів (Київ, Харків, Одеса), учительського інституту в Ніжині, 129 гімназій, мережі реальних і комерційних училищ, інститутів благородних дівчат, 1618 міністерських, земських і парафіяльних шкіл. Зрештою, і в Галичині українські школи складали мізерний відсоток (одна школа на 820 тис. населення, тоді як одна польська на 30 тис. населення). Зусилля відомих педагогів (К. Ушинського, М. Пирогова), зорієнтовані на виховання гармонійної людської особистості, здійснювались у несприятливих як мовних, так і етико-громадських умовах.

У середині ХІХ ст. стан українського шкільництва можна було оцінити як катастрофічний. На Правобережжі гнітило польське шкільництво. Діти українців не мали майбутнього, вони виходили зі школи, не маючи підготовки зі своєї мови, культури, історії. Імперії потрібні були сліпі раби, глухонімі послушники без роду, без племені.

ВІДОМІ ПЕДАГОГИ:

М. Пирогов

К. Ушинський

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДОМИХ НАУКОВИХ ШКІЛ ТА КОЛЕКТИВІВ ЗА РАДЯНСЬКИХ ЧАСІВ.

Радянський період розвитку національної освіти охоплював з 1920-1991 рр. В травні 1919 р. Наркомос України ухвалив Декларацію про єдину трудову політехнічну школу, впровадивши дев'ятирічну єдину трудову школу з двома ступенями: школа I ступеня (діти від 8 до 13 років, 5 років навчання), школа II ступеня (діти від 13 до 17 років, 4 роки навчання). Зміст освіти почав визначатися з урахуванням світськості школи, класовості виховання, встановлювалася загальнодоступність і безплатність навчання, спільне навчання дітей обох статей.

У березні 1920 року дев'ятирічну школу було скасовано і впроваджено семирічну трудову школу з двома концентрами: I концентр – 1-4 класи; II концентр – 5-7 класи.

З 1921 року було створено мережу шкіл ФЗУ (фабрично-заводське учнівство з чотирирічним терміном навчання), у 1923 році – ШСМ (школи селянської молоді з трирічним терміном навчання), перетворені на ШКМ (школи колгоспної молоді), які проіснували до 1934 року, а з 1925 року – ФЗС (фабрично-заводські семирічки). Найбільший вплив на розвиток педагогічної науки і шкільництва в радянській Україні мали навчально-виховні заклади під керівництвом А.Макаренка (колонія імені М. Горького, школа-комуна імені Ф.Е.Дзержинського), В.Сухомлинського (Павлиська школа), О. Захаренка (Сахнівська школа).

У закладах шкільної освіти було скасовано класно-урочну систему, натомість введено комплексні програми, лабораторно-бригадний метод навчання, метод проектів. Після уніфікації систем освіти України та РОФРР (початок 30-х років ХХ століття) основною формою роботи було визначено урок. У навчальний процес закладів освіти впроваджено систематичний облік навчальних досягнень учнів. Після Великої Вітчизняної війни навчальні плани десятирічки відрізнялись від планів гімназій і реальних училищ Росії лише тим, що не було Закону Божого, стародавніх мов, різким зменшенням годин на іноземні мови й істотним збільшенням годин на математику і природничий цикл.

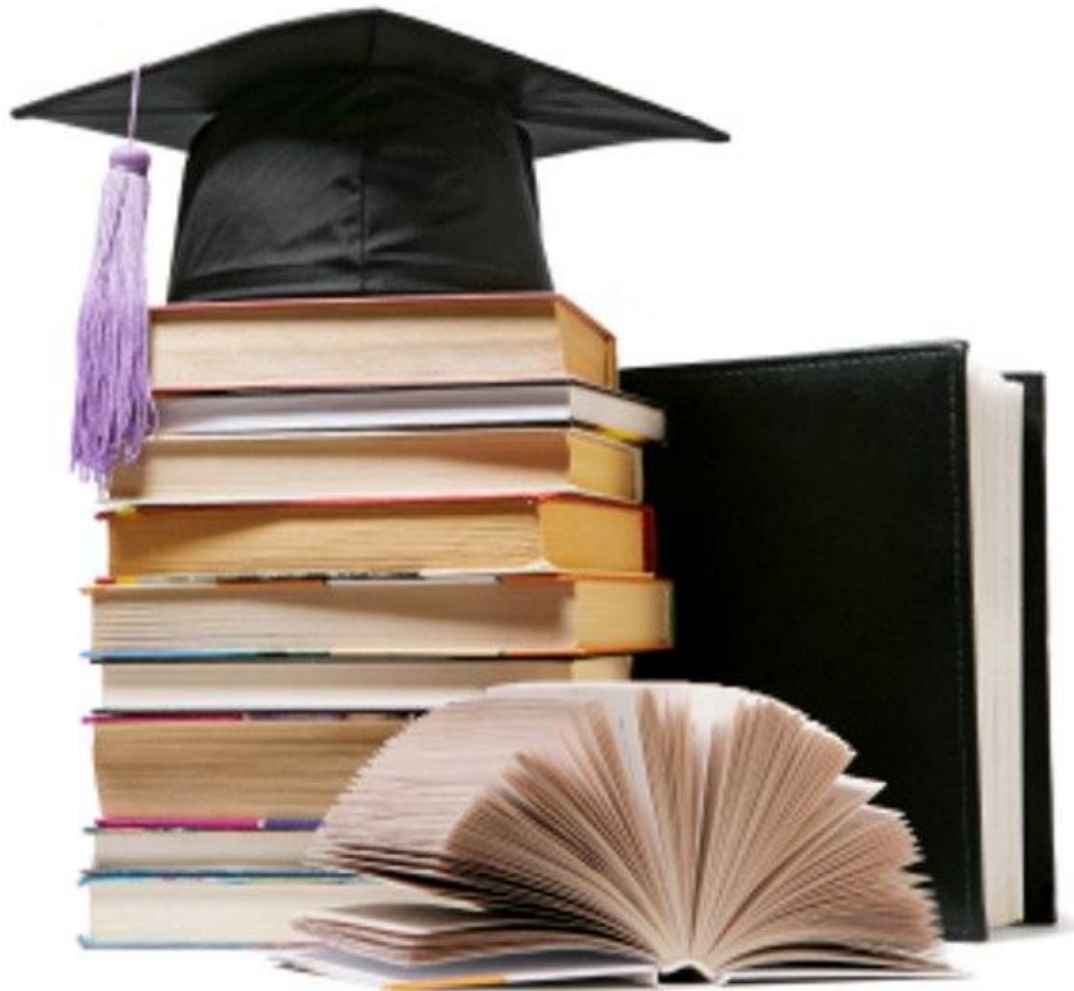

Антон Семенович Макаренко

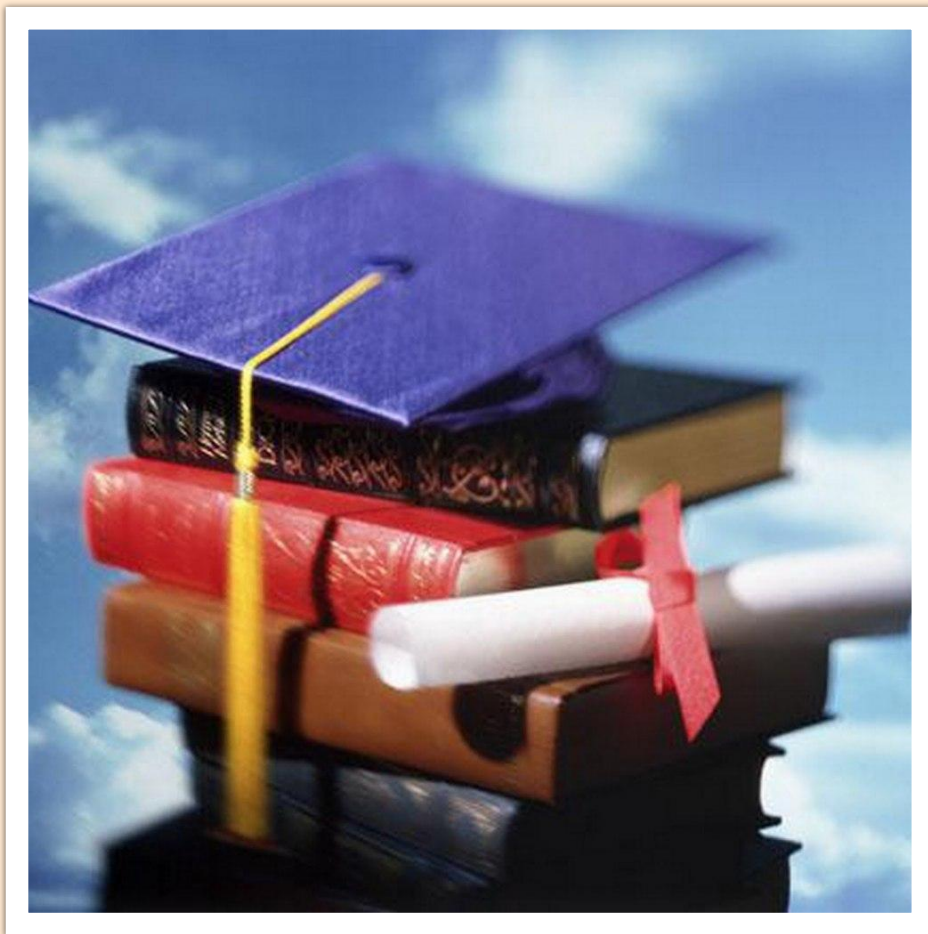

Василь Олександрович
Сухомлинський

Основні проблеми розвитку освіти і науки за часів незалежної держави.

Оцінки попереднього періоду реформування середньої освіти різні. У суспільстві домінує розуміння того, що міняти щось в освіті не так просто, як здавалося раніше. Критика за невиконання державою своїх намірів та зобов'язань уже перестала цікавити й «вийшла із моди». Міністерство освіти і науки України докладає багато зусиль щодо реформування освітньої галузі. Але все ще залишається багато проблем, які не можуть чекати. Перелічимо деякі з них:

Низька заробітна плата та соціальна незахищеність учителів негативно відбиваються на якості освіти, не дозволяють підтримувати на належному рівні кваліфікацію вчителів.

Старі підручники, зміст і методи викладання не відповідають актуальним вимогам щодо її якості в сучасному світі. Сучасний і майбутній інтелектуальний потенціал освітньої сфери вимагає більше інвестицій.

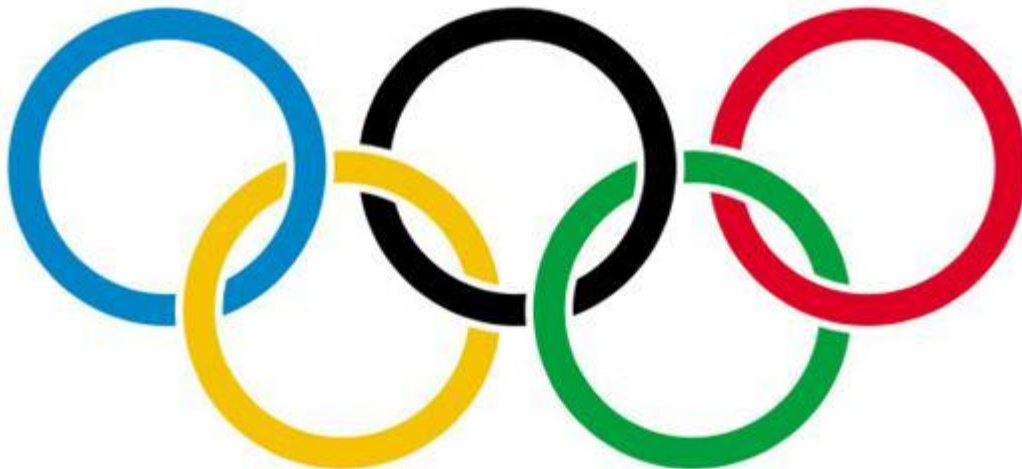
Навіть наявні обмежені ресурси на освіту витрачаються неефективно. В освіті задіяно занадто багато сил, різноманітних суб'єктів, і всі вони мають свої інтереси. Недосконалість системи управління призводить до браку коштів, недостатньою є прозорість їх використання.

Освіта дотепер оцінюється за внутрішніми критеріями. Оцінки, необхідні для визнання ролі середньої загальної освіти для успішного життя людини, для економіки, відсутні і не застосовуються ані органами управління освітою, ані суспільством. Розшарування суспільства робить усе менш доступною якісну освіту для все більшої кількості дітей. Бідність переходить у спадщину, і освіта - з її нерівним доступом і поділом на елітні та звичайні школи - стає механізмом відтворення соціальної нерівності.

ОЛІМПІЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ НА ЗЕМЛЯХ АНТИЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я.

Цікавою особливістю життя стародавніх греків була їхня безперервна участь у змаганнях, які отримали назву агони, а внутрішня потреба змагатись у багатьох проявах сили, обдарованості, фаховості, вольових якостях, гармонії - агоністики. У грецьких містах-полісах Північного Причорномор'я популярними були відкриті змагання з бігу, метання списа, диска та м'яча, гімнастики, кулачних боїв, боротьби тощо. Усі події та свята у цих містах супроводжувалися атлетичними іграми. Про це свідчать знахідки спортивних знарядь, нагород та призів, творів мистецтва із зображеннями сцен спортивного життя. Можна припустити, що стародавні греки познайомили місцеве населення нинішніх українських земель з традиціями спорту та олімпійських змагань. Так, упродовж майже тисячоліття в античному Північному Причорномор'ї систематично проводилися атлетичні ігри на честь олімпійських богів і героїв. У північнопонтійських містах, як і у їх метрополіях, дух змагальності проникав в усі сфери життя. Відбувалось, як зазначає О. Гречанюк, близько 20 видів змагань, що нагадували сучасні Олімпійські ігри. Проведення спортивних змагань у містах-полісах Античного Причорномор'я стало виявом високого рівня розвитку в них фізичної культури і виховання.

Фізична культура у Києворуській державі.

И. Мавроуцкі-201

В ЧАСИ ФОРМУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ НАШІ ПРЕДКИ ЗБЕРЕГЛИ БАГАТО САМОБУТНІХ ТРАДИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ. З ДИТИНСТВА МОЛОДІ ПРИЩЕПЛЮВАЛИСЬ ПОТРІБНІ У ПРАЦІ ТА ВІЙСЬКОВІЙ СПРАВІ ВМІННЯ, НАВИЧКИ І ЯКОСТІ. НАЙВАЖЛИВИШИМ ВМІННЯМ ВОЇНІВ БУЛО ВОЛОДІННЯ РІЗНИМИ ВИДАМИ ЗБРОЇ. ТОМУ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ РУСІ СТВОРЮВАЛИСЬ ТОВАРИСТВА СТРІЛЬЦІВ З ЛУКА І ФЕХТУВАЛЬНІ ШКОЛИ, ЩО ІСНУВАЛИ В КИЄВІ ТА НОВГОРОДІ. ЗНАЧНОГО РОЗВИТКУ В ЦЕЙ ІСТОРИЧНИЙ ПЕРІОД НАБУВАЄ СУДНОПЛАВСТВО. ОДНОДЕРЕВНІ ДОВБАНИ ЧОВНИ БУЛИ ПОШИРЕНІ НА ДНІПРІ ВЖЕ У X СТОЛІТТІ. ВЕСЛЯРСТВО ЗАСТОСОВУВАЛОСЬ І ДЛЯ РИБАЛЬСТВА, І ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ. В КИЇВСЬКІЙ РУСІ ПОШИРЕНОЮ БУЛА ГРА В КОПАНИЙ М'ЯЧ – ОДИН ІЗ ПРООБРАЗІВ СУЧАСНОГО ФУТБОЛУ, А СЕРЕД ДОРΟΣЛИХ В ШАНІ БУЛА ТАК ЗВАНА ГРА З БИКОМ АБО, КРАЩЕ СКАЗАТИ, ДВОБІЙ ЛЮДИНИ З РОЗ'ЯРЕНОЮ ТВАРИНОЮ. ЯК ВІДОМО, ЩЕ ДО КНЯЖИХ ЧАСІВ В УКРАЇНІ БУЛИ РОЗПОВСЮДЖЕНІ РІЗНОМАНІТНІ ВИДИ БОРОТЬБИ (ДУЖАННЯ), СЕРЕД НИХ «НА РЕМЕНЯХ», «НАВХРЕСТ», «СПАС» ТОЩО. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, КРІМ ІНШИХ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ, ПЕРШ ЗА ВСЕ СЛУЖИЛА ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ НАСЕЛЕННЯ. КУЛЬТ ГЕРОЇЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ КОЗАКА-ЗАПОРОЖЦЯ СПРИЧИНИВСЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІЛО НАРОДНИХ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ І РУХЛИВИХ ІГОР, ПЕРЕВАЖНО ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ.

ФІЗИЧНИЙ ГАРТ УКРАЇНСЬКИХ КОЗАКІВ. УКРАЇНСЬКЕ БОЙОВЕ МИСТЕЦТВО.

З перших років свого існування Запорізька Січ вела безперервну збройну боротьбу з загарбниками. Такі специфічні умови спричинились до того, що запорізьке козацтво в короткий історичний термін виробило одну з найефективніших на той час систему військово-фізичної підготовки воїнів, які, за свідченням очевидця того славного періоду української історії француза Боплана, «... в більшості своїй... міцної тілобудови, легко переносять голод, холод, спеку і спрагу, вільні, невтомні, відважні, хоробрі, або краще сказати дерзновенні і мало дорожать своїм життям». Відомо, що вже у першій половині XVII століття козацтво піднялось до рівня кращих європейських армій, а своєю активною наступальною тактикою переважало феодальні армії Європи. Для ефективного поповнення воїнства необхідний був процес постійного військово-фізичного виховання всього народу. В часи козацької доби побут українців був насичений різноманітними рухливими іграми, змагальними фізичними вправами, що поширювались серед усіх без винятку верств населення. Широке розповсюдження серед молоді народних рухливих ігор, різновидів народної боротьби, боїв навкулачки та ін. сприяло розвитку необхідних фізичних якостей і формуванню на цій основі міцного покоління захисників Батьківщини. Значну роль у ньому процесі відігравали віковічні традиції, серед яких слід відмітити звичаї відповідальності батьків за виховання дітей, особливо юнаків. Культ героїчної особистості козака-запорожця спричинився до загального (майже 100-відсоткового) залучення дітей і молоділо народних фізичних вправ і рухливих ігор, переважно військово-фізичної спрямованості. У втіленні фізичної культури в побут українського народу, збагаченні її форм і методів за рахунок власних вдосконалень і запозичень відіграли важливу роль такі елементи існуючої системи, як школи, парубоцькі громади, мандрівні борці, «вулиця», чумакування та інші.

Розвиток спорту у незалежній Україні

Фізична культура і спорт - невід'ємна частина національної культури і здоров'я. Фізичні вправи здавна були звичними в побуті українського народу. Святкові народні ігри, їзда верхи, кулачні бої, плавання, біг, веслування, підняття ваги мали величезну популярність.

В Україні розвиток спорту часто відбувається лише завдяки ентузіазму спортсменів та тренерів і певних небайдужих людей, які допомагають спорту фінансово. Після здобуття незалежності в Україні було створено Національний олімпійський комітет (НОК) України та 120 національних федерацій різних видів спорту. Щоб виявляти кращих фізкультурників і спортсменів в Україні розроблений календар спортивних змагань олімпійського чотириріччя. До нього входять спартакіади школярів, юнацькі та молодіжні літні та зимові спортивні ігри, універсіади (змагання спортсменів-студентів), всеукраїнські літні та зимові спортивні ігри, національні чемпіонати й першості, клубні змагання. На жаль, ринкові умови згубно позначаються на стані фізичної культури – однієї з передумов фізичного здоров'я народу. Перше олімпійське золото для незалежної України виборола на зимових Олімпійських іграх 1994 р. у Ліллі- хаммері Оксана Баюл (фігурне катання). Завдяки наполегливості та волі до перемоги стали олімпійськими чемпіонами Лілія Подкопаєва (спортивна гімнастика), Катерина Серебрянська (художня гімнастика), Яна Клочкова (плавання). Здобули світове визнання Сергій Бубка (легка атлетика), Андрій Шевченко (футбол) та інші спортсмени. Найбільших успіхів на боксерському рингу здобули брати Віталій і Володимир Клички, яким сьогодні немає рівних у світі. Професійна футбольна команда «Динамо» (м. Київ) двічі ставала учасницею чвертьфінальних змагань Кубка ліги чемпіонів Європи. Чвертьфіналу досягла й українська збірна з футболу, зайнявши восьме місце на чемпіонаті світу 2006 р. Останній кубок УЄФА здобув донецький футбольний клуб «Шахтар».

EUNO

